

**DLACZEGO AZBEST
JEST GROŹNY ?**

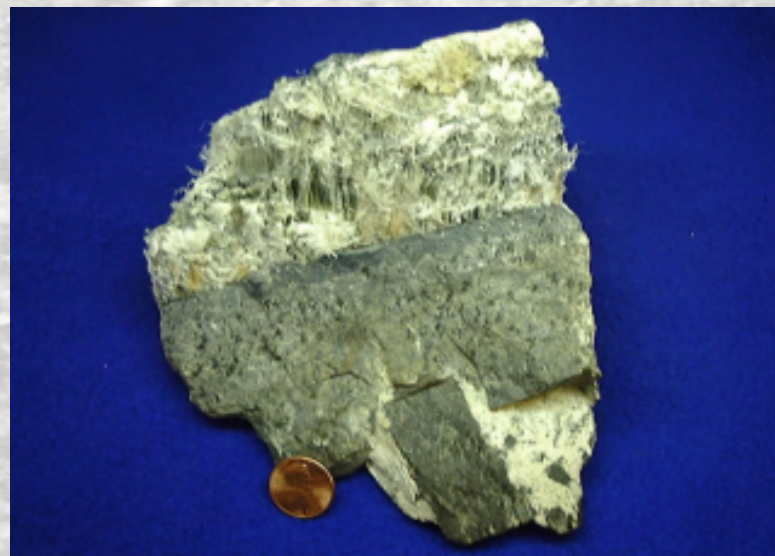

Co to jest azbest?

Azbest, minerał z grupy krzemianów, znany jest jako minerał użytkowy od czasów starożytnego Rzymu. Jednak dopiero od połowy ubiegłego wieku jest szeroko wykorzystywany w technice.

Włókna azbestowe mają właściwości umożliwiające tkanie, zaplatanie lub mieszanie z różnymi spoiwami. Są trwałe i odporne na wysoką temperaturę. Dzięki tym właściwościom azbest znalazł zastosowanie m.in. w budownictwie, motoryzacji, chemii, przemyśle maszynowym, włókienniczym.

Azbest jest obecny w ponad 3000 rodzajach wyrobów.

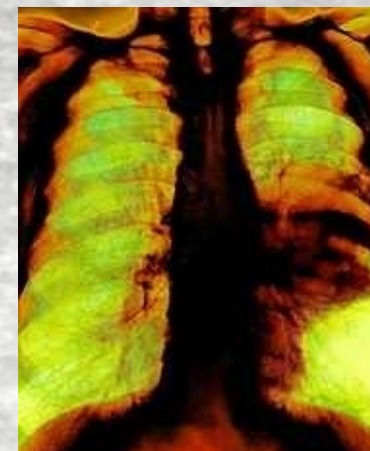

Jakie choroby może wywołać azbest ?

Włókna azbestowe po dostaniu się drogą oddechową do organizmu są bardzo trudne do usunięcia. W konsekwencji ich oddziaływania mogą rozwijać się takie choroby, jak:

- ❖ pylica azbestowa (azbestoza),
- ❖ nowotwory złośliwe (szczególnie śródbroniak),
- ❖ zgrubienia i stwardnienia opłucnej,
- ❖ zmiany skórne,
- ❖ przewlekłe zapalenia oskrzeli.

Prawdopodobieństwo wystąpienia nowotworu jest dużo większe (ok. 50-krotnie) przy równoczesnym narażeniu na szkodliwe oddziaływanie azbestu i dymu tytoniowego.

Gdzie są spotykane wyroby zawierające azbest ?

Z uwagi na największe zastosowanie azbestu w budownictwie, może on występować w takich obiektach, jak:

- ❖ strychy i ocieplone stropodachy,
- ❖ pomieszczenia użytkowe budynków,
- ❖ piwnice,
- ❖ szyby windowe, zsypy, maszynownie dźwigów,
- ❖ klatki schodowe (ściany), toalety,
- ❖ budynki przemysłowe: centrale telefoniczne, wentylatornie, wymiennikownie, dyspozytornie.

Gdzie są spotykane wyroby zawierające azbest ?

Zastosowanie wyrobów i urządzeń zawierających azbest wynikało przede wszystkim z potrzeby stosowania ochron przed ogniem oraz przed hałasem. Szczególnie duże nasycenie materiałami zawierającymi azbest można znaleźć w budynkach konstrukcji byłej NRD, projektowanych jako obiekty hotelowe i administracyjno-biurowe, wielokondygnacyjnych o szkieletcie stalowym.

Jak można rozpoznać azbest ?

- ❖ Podstawowym problemem jest ustalenie czy w budynku, w którym są planowane prace remontowe znajdują się materiały budowlane zawierające azbest, a jeśli tak, to gdzie są one zlokalizowane.
- ❖ Większość wyrobów azbestowych ma barwę o różnych odcieniach szarości lub bieli.

Cechy fizyczne wyrobów zawierających azbest

Wyrób	Nazwa	Uwagi
plyta a-c	eternit	materiał zwięzły i spoisty, widoczne są fragmenty włókien, grubość 4 + 8 mm,
sznury		materiał łatwo rozwłókniający się, różnej grubości,
tektura azbestowa		bardzo łatwo ulega rozkruszeniu w palcach z jednoczesnym odspojeniem wiązek azbestu o długości kilku mm i grubości 0,1 + 0,5 mm; grubość 0,8 + 30 mm,
plyta ognioochronna	sokalit	spoiwo cementowe, daje się złamać w palcach, struktura porowata,
plyta ognioochronna	pyral	spoiwo wapienno-cementowe, grubość 2 cm,

Cechy fizyczne wyrobów zawierających azbest – c.d

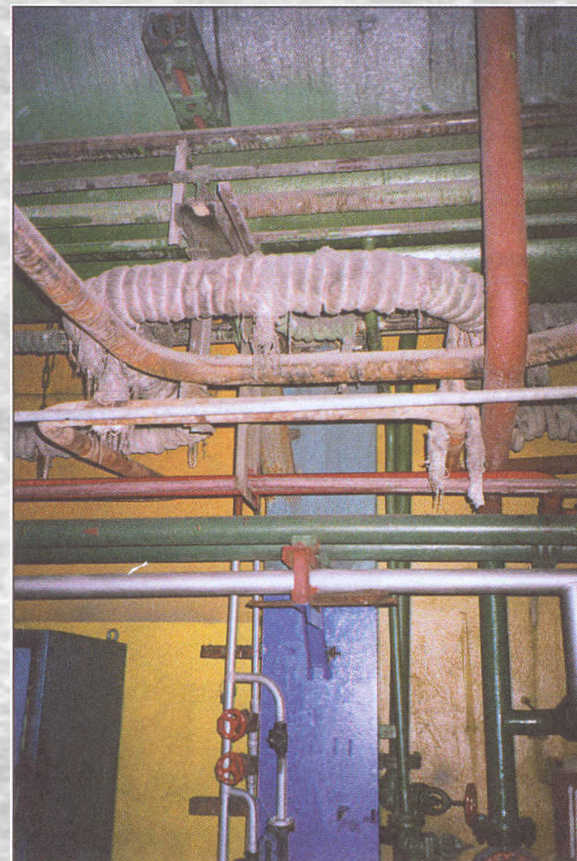
Wyrób	Nazwa	Uwagi
uszczelki azbestowo- kauczukowe	klinkieryt	spoiwo półelastyczne z wyraźnymi wtrąceniami materiału włóknistego, szare lub różowe, grubość 3 + 5 mm
płatcz cementowo- azbestowy		niższa sztywność i spoistość niż a-c fabryczny, brak widocznych włókien azbestu,
płatcz gipsowo- azbestowy		masa łatwo kruszy się w palcach.

Przykłady wyrobów zawierających azbest

**Uszczelnienie na złączach tłumików drgań
w przewodach klimatyzacyjnych**

**Izolacja rurociągów ze sznurów
azbestowych w elektrociepłowni**

Przykłady wyrobów zawierających azbest

Płótno azbestowe w przewodach wentylacyjnych

Instalacja wentylacji grawitacyjnej w obiekcie przemysłowym wykonana z rur azbestowo-cementowych

Rodzaje prac, podczas których może wystąpić emisja pyłu azbestowego na niestacjonarnych stanowiskach pracy w budownictwie

Emisja pyłu azbestowego może wystąpić podczas, np.:

- ❖ **prac wyburzeniowych i rozbiórkowych** obiektów o lekkich ścianach osłonowych,
- ❖ **rozbiórki** ścian działowych lub stropów ocieplonych,
- ❖ **usuwania dachów** wykonanych z płyt a-c oraz elewacji z płyt a-c,
- ❖ **wyburzania obiektów** o konstrukcji nośnej stalowej i żelbetowej z izolacją przeciwogniową wykonaną w formie natrysku lub okładzin z miękkich płyt azbestowych,
- ❖ **czyszczenia i renowacji** pokryć dachowych,
- ❖ **prac hydraulicznych, instalacyjnych** połączonych z destrukcją stropu, ścian działowych,
- ❖ **modernizacji pomieszczeń dźwigów**, naprawy przewodów wentylacyjnych,
- ❖ **usuwania izolacji** cieplnej.

Czy należy używać środków ochrony indywidualnej?

Niezależnie od sprawnie działających systemów wentylacyjnych, osoby uczestniczące w pracach naprawczych lub rozbiórkowych powinny być wyposażone w sprzęt ochrony układu oddechowego i ubrania ochronne.

Zasady bezpiecznego prowadzenia prac podczas zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest

- ❖ Podstawą wszystkich działań jest właściwe użytkowanie i konserwowanie maszyn i urządzeń technologicznych, oprzyrządowania, miejscowych odciągów wentylacyjnych oraz systemów wentylacji ogólnej. Równie istotnym elementem jak właściwa eksploatacja maszyn, jest prawidłowe postępowanie podczas obróbki materiałów zawierających azbest, ich transportu i przechowywania. Każdy pracownik powinien wykonywać wszelkie prace tak, aby powstawało jak najmniej pyłu.
- ❖ Przed przystąpieniem do wszelkiego rodzaju prac powinien zostać ustalony plan działań.

Wykonywanie prac z azbestem

Plan taki powinien zawierać określenie:

- ❖ **rodzaju azbestu** w wyrobach przeznaczonych do usunięcia oraz ocenę ich stanu technicznego,
- ❖ **szacunkowych ilości odpadów** zawierających azbest, uzyskanych w wyniku podjętych prac,
- ❖ **sposobów usuwania wyrobów** zawierających azbest oraz rodzajów i metod pracy,
- ❖ **sposobów wyeliminowania lub ograniczenia emisji pyłów** azbestu do powietrza,
- ❖ **niezbędnych środków ochrony zdrowia** i bezpieczeństwa pracowników,
- ❖ **zasad informowania pracowników** narażonych na działanie pyłów azbestu o sposobach postępowania i niezbędnych środkach ochronnych.

Wykonywanie prac z azbestem

Przykład (niestety niemiecki) prawidłowego postępowania przy demontażu pokrycia dachowego z eternitu, pracownik ubrany w kombinezon pyłoszczelny z maską posługuje się specjalistycznym odkurzaczem z filtrem HEPA 28. Właściwy sposób postępowania przy usuwaniu azbestu miękkiego, pracownik wyposażony w maskę z nawiewem powietrza posługuje się ręcznym narzędziem i specjalistycznym odkurzaczem.

Przygotowanie stanowiska pracy

- ❖ Przygotowanie stanowiska pracy powinno rozpocząć się od **usunięcia wszystkich wolno stojących przedmiotów i wyposażenia z obszaru pracy**. Obiekty, których nie można usunąć oraz podłoga, ściany i sufit powinny być szczelnie pokryte mocną folią polietylenową, tak aby tworzyły "obudowę" obszaru pracy.
- ❖ **Do przedostawania się do strefy pracy służy jedno wejście** przez system śluz stanowiących pomieszczenia higieniczno-sanitarne składający się z minimum trzech pomieszczeń: brudnego, prysznic i czystego.

Procedury zabezpieczania azbestu

Wybór sposobu postępowania zależy m. in. od stanu materiałów zawierających azbest w budynku, cech i struktury materiału wiążącego oraz kosztów zabezpieczania włókna azbestu.

Procedury zabezpieczania azbestu

- ❖ Działania polegające na **kontroli i konserwacji** obejmują czyszczenie na mokro uwolnionych wcześniej włókien azbestu, zapobieganie przy-szłej emisji poprzez mocowanie lub opóźnianie procesu niszczenia materiałów a-c oraz kontrolę stanu materiałów a-c.
- ❖ **Obudowywanie** obejmuje budowanie szczelnych przegród wokół materiałów a-c oraz pokrywanie zewnętrznej powierzchni obudowy materiałami odpornymi na uszkodzenia mechaniczne.
- ❖ **Wiązanie** polega na stosowaniu chemicznych środków wiążących włókna azbestu.

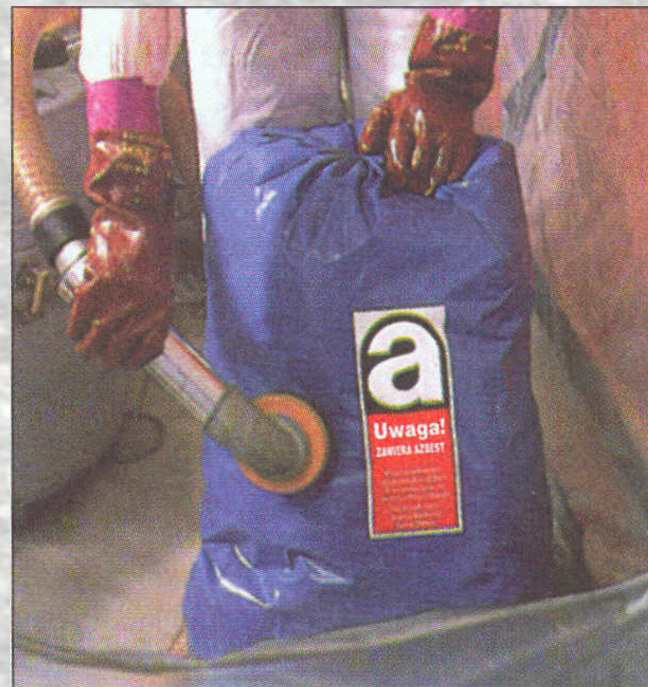

Postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

Odpady azbestu, odpady azbestowo-cementowe i inne odpady zawierające azbest są **odpadami niebezpiecznymi** w rozumieniu rozporządzenia ministra ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa. Wobec powyższego, wszelkie odpady tego typu nagromadzone w urządzeniach (np. pył azbestowy gromadzony w urządzeniach filtracyjnych, zużyte filtry, szlam) lub powstałe w wyniku procesu produkcyjnego, należy **regularnie usuwać z zachowaniem pełnych środków ostrożności**. Należy je pakować do szczelnych worków jednorazowego użytku z folii polietylenowej, znakować, składować w oznakowanym miejscu, po czym **wywozić na przygotowane wysypiska**, których lokalizację określa właściwy Inspektorat Ochrony Środowiska. Wysypisko odpadów azbestowych po zapełnieniu do założonej pojemności powinno być zakryte ziemią o grubości warstwy minimum 2 metry.

Procedury zabezpieczania azbestu

Prawidłowy sposób pakowania odpadów we właściwie oznakowane worki foliowe, ich powierzchnia zewnętrzna po zakończeniu czynności zostaje odkurzona

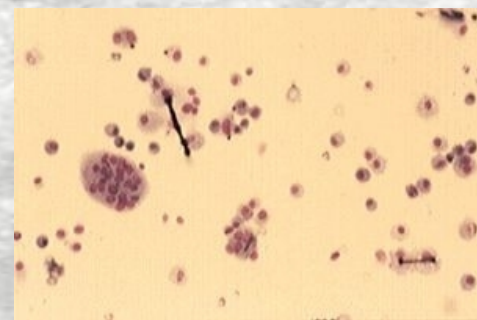

Co należy brać pod uwagę przy ocenie narażenia pracowników na wdychanie pyłu azbestowego ?

W ocenie stopnia narażenia pracowników na pył azbestowy należy brać pod uwagę przede wszystkim:

- ❖ skład pyłu przemysłowego zawierającego azbest,
- ❖ stężenie pyłu zawierającego azbest w powietrzu,
- ❖ czas zatrudnienia,
- ❖ czas narażenia na ekspozycję w ciągu zmiany,
- ❖ aktualny stan zdrowia i przebyte choroby.

Jakie są metody eliminacji zagrożeń ?

- ❖ W walce z zagrożeniami wynikającymi z zastosowania materiałów zawierających azbest należy dążyć przede wszystkim do ograniczenia ekspozycji zawodowej, inwentaryzacji obiektów i wyrobów, ich zabezpieczania bądź usuwania oraz znakowania znakiem ostrzegawczym wyrobów i odpadów zawierających azbest.
- ❖ W przypadku wyrobów znajdujących się w dobrym stanie technicznym, należy je zabezpieczyć odpowiednimi pokryciami, natomiast wyroby znajdujące się w złym stanie technicznym należy zabezpieczyć i usunąć.

Jakie są metody eliminacji zagrożeń ? – c.d.

- ❖ Podstawową zasadą jest wykonywanie wszelkich prac tak, aby powstawało **jak najmniej pyłu**.
- ❖ Należy też **stosować wszelkie dostępne środki techniczne** prowadzące do eliminowania, przestrzennego lub ilościowego ograniczania emisji pyłu azbestowego, na przykład przez: stosowanie metod mokrych, spajanie włókien azbestowych z innymi materiałami, automatyzację procesów i hermetyzację, wydzielenie z pomieszczeń miejsc pracy i procesów stwarzających zagrożenie, stosowanie urządzeń wentylacji miejscowej i ogólnej.
- ❖ Podczas prac związanych z zabezpieczaniem lub usuwaniem wyrobów zawierających azbest powinny być stosowane takie rozwiązania, jak: **odpowiednia organizacja prowadzenia prac, nawilżanie materiałów, korzystanie z wolnoobrotowych narzędzi ręcznych, trwałe wiązanie włókien azbestowych z innymi materiałami, mechanizacja transportu, oddzielanie i obudowywanie miejsc pracy, stosowanie odpowiednich urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych.**

Nadzór medyczny

- ❖ Jednym z elementów zmniejszania ryzyka zawodowego podczas pracy z wyrobami zawierającymi azbest jest prawidłowo prowadzona **kontrola lekarska**. Wczesne wykrycie zmian chorobowych u pracownika umożliwia natychmiastowe przerwanie ekspozycji na pyły zawierające azbest i rozpoczęcie leczenia.
  - ❖ Pracownicy zatrudnieni przy przetwarzaniu, usuwaniu lub zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest powinni być poddawani specjalnemu nadzorowi medycznemu polegającemu na:
    - **badaniach** wykonywanych przez lekarza specjalistę medycyny pracy prowadzeniu przez pracodawcę **listy** pracowników zatrudnionych, przy pracach związanych z usuwaniem lub zabezpieczaniem azbestu,
    - wydawaniu **zaświadczeń** o poddaniu działaniu azbestu w przypadku zmiany pracy.
- Szczególny nadzór medyczny powinien być prowadzony zarówno przez okres aktywności zawodowej, jak i po jej ustaniu.

a

**UWAGA !
ZAWIERA AZBEST**

Wdychanie pyłu azbestu
stanowi
niebezpieczeństwo
dla zdrowia !

Postępuj zgodnie z przepisami
i zasadami bezpieczeństwa
i higieny pracy

**DZIĘKUJEMY
ZA UWAGĘ**

**PREZENTACJA OPRACOWANA
W DEPARTAMENCIE INFORMACJI
I PROMOCJI GIP W OPARCIU
O MATERIAŁY DOSTARCZONE PRZEZ
OIP OPOLE**

PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY